

EU - Fredsprojekt eller Fästning?

En diskursanalys av migration inom EU efter flyktingkrisen

Abstract

Flyktingkrisen har varit 2000-talets senaste utmaning för EU, och har skakat såväl medlemsländer som samarbetet. I samband med krisen har också migration hamnat högre upp på agendan och är idag högt prioriterat. Det är denna diskurs och dess förändring som uppsatsen undersöker samt hur denna förändring påverkat EU. Genom att analysera EU-kommissionens tal, *Tal om tillståndet i unionen*, under åren 2013, 2015 samt 2017 synliggörs dessa diskursförändringar. Analysens ramverk grundas i de poststrukturalistiska och konstruktivistiska diskursteorierna av Carol Bacchi och Jef Huysmans. Undersökningen visar på att konsekvenserna av flyktingkrisen skapat samarbetsproblem och kompromissade av värderingar inom EU samt att migrationsdiskursen har genomgått förändring i form av ökad säkerhetisering.

Nyckelord: EU, diskurs, migration, flyktingkris, säkerhetisering

Antal ord: 8676

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund.....	2
2.1 Empirisk bakgrund.....	2
2.1.1 EU-kommissionen.....	2
2.2. Tidigare forskning.....	3
2.2.1. Flyktingkrisens konsekvenser för EU.....	3
2.2.2. Säkerhetisering och problematisering av migration	4
3. Teori.....	7
4. Metod	8
3.1. Operationalisering.....	9
3.1.1. Förändring.....	9
3.1.2. Teman	9
4. Analys	10
4.1. Bakgrund till talen.....	11
4.1.1. 2013.....	11
4.1.2. 2015.....	11
4.1.3. 2017.....	11
4.2. Analysdel	12
4.2.1. Flyktingkrisen	12
4.2.2. Värderingar	14
4.2.3. Gränser	17
4.2.4. Migration.....	20
5. Slutdiskussion	23
6. Referenslista.....	25

1. Inledning

I vår uppsats vill vi undersöka hur diskursen kring migration har problematiserats och förändrats i EU innan och efter flyktingkrisen. Flyktingkrisen har kommit att skaka om migrationspolitiken och lyft en problematik kring samarbetet mellan EU:s medlemsländer.

Kriget i Syrien som varat sedan 2011 har lett till att hälften av befolkningen fått fly till grannländer (UNCHR). Dessa flyktingar, som blivit tvingade att migrera slog hårt mot Europa under 2015 där det noterades cirka 1,3 miljoner inkomna flyktingar till EU (Berger, 2016). Den aggregerade summan år 2015 och 2016 av illegala övergångar till EU var 2,3 miljoner, vilken är den värsta flyktingkrisen i Europa sedan andra världskriget (Europaparlamentet, 2017a). En eurobarometerundersökning som gjordes sommaren år 2018 visade att 72 procent av européerna ville att EU gjorde mer för att hantera migrationsfrågorna (Europaparlamentet, 2017b).

Krisen har påverkat människor, och diskurser, då betydelsen av flyktingkrisen tycks ha ändrats från att handla om en kris för flyktingarna, till att vara en kris för EU och dess invånare. Krisen har lett till stora förändringar i migrationspolitiken inom EU och dess medlemsstater (Europeiska rådet, 2019). Från att 1,3 miljoner flyktingar tog sig till EU år 2015 har antalet idag minskat till ungefär 140 000 under år 2018. Siffrorna tyder på att det kommer att fortsätta minska under 2019 (UNHCR). Detta visar på en förändring i migrationspolitiken och dess diskurs.

Vår frågeställning är: Hur och på vilket sätt har diskursen kring migration förändrats i EU innan och efter flyktingkrisen? Samt hur har detta påverkat EU? Detta ska vi göra genom att studera det årliga *Tal om tillståndet i unionen* av kommissionen med hjälp av diskursanalys. Valet av diskursanalys ger oss redskapen att se hur diskursen förändras och då även hur EU:s politik gör det. Sättet att tala om saker förändras och avspeglar då också hur samhällen förändras. Diskurser kan beskrivas som regelsystem vilka legitimerar vilken kunskap som är rätt och vem som har rätt till auktoritet (Esaiasson m.fl., 2012, s. 212).

Genom att se till diskursen av migration skapas en större förståelse för varför EU:s och medlemsländernas migrationspolitik ser ut som den gör, hur den förvaltas och om medlemsländerna lyckas samarbeta. Vi vill använda oss av diskursanalys för att, genom språket, kunna förklara hur EU ser på migration och hur den synen förändras över tid. Genom att studera hur migrationsdiskursen förändras tydliggör vi den konflikt som finns i samarbetet mellan medlemsländerna. Detta kommer vi göra genom att diskursanalytiskt läsa tal från åren 2013, 2015 och 2017.

Vi valde att använda oss av linjetalet från år 2013 för att på så sätt få perspektiv på diskurserna innan den så kallade flyktingkrisen. Att sedan studera talet från år 2015 som är skrivet mitt under flyktingkrisen ger en intressant analytisk utgångspunkt. Vår tanke är att dessa tal antagligen uttrycker sig annorlunda när det kommer till säkerhetsisering och problematiseringen av migration mot det senare talet 2017 som skrivits efter flyktingkrisen.

2. Bakgrund

2.1 Empirisk bakgrund

2.1.1 EU-kommissionen

Linjetalen som vi valt att studera är skrivna av kommissionens ordförande. Kommissionen är den del av EU som driver lagförslag, ser efter att medlemsländerna följer de fördrag och lagar som finns och fungerar som en motor för unionen. Därav anser vi det intressant att studera kommissionens tal för att förstå hur diskursen inom EU förändras kring migration.

Kommissionen leds av tjugoåtta kommissionärer som alla kommer från medlemsländer inom unionen. Dessa personer representerar EU på det internationella planet. Ordförande utses genom att medlemsländerna nominerar en kandidat beroende på hur valresultatet i parlamentsvalet sett ut. För att kandidaten ska kunna bli ordförande krävs att en majoritet står bakom beslutet i Europaparlamentet. (EU-kommissionen) Med tanke på det stöd som ordförande i kommissionen har är det intressant att studera de tal som ska vara talande för hela EU:s år och framtid. Genom detta kan vi få en bild av de diskurser som cirkulerar inom unionen.

2.2. Tidigare forskning

I den tidigare forskningen kring migration och dess diskurser har vi valt att använda oss av Jef Huysmans säkerhetiseringsteori och Carol Bacchis “what's the problem represented to be”-teori. Dessa studier berör frågor som kan jämföras med vår egen och kommer ge oss relevant bakgrund till vår egen analys. Vår tanke är att dessa två studier ger en bild av hur fenomen problematiseras på olika sätt och vad detta kan ge för förvaltningsmässiga konsekvenser. Utöver dessa teorier vill vi också inkludera en tidigare undersökning som vi anser är relevant och ger kontext till vår uppsats. Detta är *Europes new identity: The refugee crisis and the rise of nationalism* som är skriven av Claudia Postelnicescu.

2.2.1. Flyktingkrisens konsekvenser för EU

Postelnicescu skriver i sin artikel om hur EU som organisation hamnat i kamp med de värderingar som fått vara representativa för unionen men som nu hamnat i konflikt med den nationalism som spridit sig över Europa. Nationalismen är en identitetskris, ett sätt att hantera de nya farorna som globaliseringen fört med sig (Postelnicescu, 2016, s. 1–2).

EU hålls ihop av att medlemsländerna låter de lagar som EU implementerar gälla inom deras nation. Flyktingkrisen är ett tydligt exempel på när EU:s lagstiftning och ledning inte fungerat som tänkt. Dublinkonventionen, vilken framförallt reglerar hur flyktingar har rätt att få sin asyl prövad i det första landet de kommer till, ignorerades av medlemsländerna. Genom att EU:s ledare öppnade upp gränser i ett försök att visa solidaritet för de flyktingar som flydde mot Europa kom pressen främst att hamna på ett fåtal länder. Grekland och Italien med gränserna mot medelhavet kom att stå port till hela den europeiska regionen vilket skapade ett i princip omöjligt uppdrag i att ta hand om de flyktingar som sökte skydd. Något som misslyckades då Grekland inte lyckades registrera alla de människor som strömmade till landets gränser (Postelnicescu, 2016, s. 3).

Postelnicescu menar att detta ökade främlingsfientlighet och närde högerpopulism, nationalism och extremism. På grund av osäkerheten och rädslan lyckades ledare från dessa grupper att rida på vågen och fånga in ett allt starkare stöd. Detta genom att måla upp flyktingen som den gemensamma fienden och hotet mot nationalstaten. Inom EU har extremhögern växt allt mer med budskap om ett anti-EU och nationalistisk agenda. Byråkraterna i Bryssel ses ofta i konflikt mot nationalstaten. Flyktingkrisen förtydligar den komplexitet som finns inom unionen och svårigheten i att faktiskt komma överens. Identitetskrisen tycks inte bara drabbat medlemsländerna, utan hela EU (Postelnicescu, 2016, s. 5–8).

2.2.2. Säkerhetisering och problematisering av migration

Huysmans studerar i sin artikel hur det kommer sig att migration har blivit ett säkerhetsproblem inom EU. Han kallar detta för securitized, säkerhetisering på svenska. De problem som EU möter, exempelvis den ökande globalisering, ökningen av fattigdom och populistiska och främlingsfientliga partier har allt oftare kommit att knutits ihop med migration. Det har ofta kopplats ihop med problematik och setts som något som stör ordningen. Med andra ord har migration börjat ses som något som destabiliserar och ett hotar goda samhället i väst (Huysmans 2000, s. 1–2). Huysmans menar att säkerhetisering av migration inte bara skett från högerpopulistiska partier utan sker i hela samhället. Allt från gräsrotsrörelser till regeringar. Huysmans väljer att fokusera på hur och på vilket sätt som migration görs till ett säkerhetsproblem och hur detta integreras och reproduceras inom EU. Han har valt att dela in detta i tre teman; internal security, cultural security and the crisis of the welfare state (Huysmans 2000, s. 8). Detta tolkar vi som att han delat upp på vilka sätt migration säkerhetiserats.

Huysmans diskuterar i sin undersökning synen på migration i EU från 1960-talet och framåt. Han målar upp en förändring kring diskursen av migration som går från att migration ses som en lösning på arbetsbrist till att migrationen allt mer kommit att bli sedd som ett problem (Huysmans, 2000, s. 3). Sedan 80-talet och framåt har diskursen kring migration i EU kretsat kring att det är en utmaning mot stabiliteten. Huysmans menar att det är vid den här tiden som säkerhetiseringen kommer att ta över stora delar av diskursen i EU. Utvecklingen av säkerhetsdiskursen och migrationspolitiken presenteras ofta som oundvikliga eftersom de är hot

mot hela västvärldens stabila grund. Genom att koppla militär, polis och liknande delar av samhället till migrationspolitiken fördjupas känslan av att det är ett hot mot samhället (Huysmans, 2000, s. 7). Hur diskursen förändras och säkerhetiserats görs genom de tre tidigare nämnda teman som Huysmans tar upp. Nämligen internal security, cultural security and the crisis of the welfare state.

Temat internal security kretsar kring vilka som får komma in och inte i området. Detta tema väljer vi att översätta till gränser. Här skapas en diskussion om rasism, nationalism och hur man bestämmer vilka som måste söka visa eller ej. OECD-länder har inte märkt av gränserna på samma sätt som icke OECD-länder. Här ställer Huysmans frågan vad det kan bero på, en diskurs om kultur, ras eller både och (Huysmans, 2000, s. 13). Det andra temat översätter vi till integration. Detta handlar om samhällen och hur integreringen av invandrare beskrivs som en säkerhetsfråga. Ofta för detta med sig tanken om att Europa innan själva migrationen tog fart var en kulturellt homogen plats. Det är en tanke om att de människor som nu kommer med en helt annan kultur destabiliserar det stabila samhället som byggts av väst (Huysmans, 2000, s. 14). Det sista temat handlar om utvecklingen av det multikulturella och icke-rasistiskt samhället i Europa. Vi har valt att kalla temat för värderingar. Detta är viktigt inom EU, där tanken är att genom en gemensam invandringspolitik kommer problemet kring främlingsfientlig, rasism och nationalism att lösas. Genom denna retorik blir en annan fara synlig som gör att migration måste säkerhetiseras, nämligen att gamla Europa ska väckas igen. Med detta menas att det tidiga 1900-talets ideologier med krig och folkmord som konsekvens ska återuppstå. Som ett gammalt spöke skrämmer det EU (Huysmans, 2000, s. 15).

WPR är ett analytiskt ramverk av Bacchi där syftet går ut på att hitta representationen av problemet. Denna representation besvaras med sex olika frågor i syfte att på ett diskursanalytiskt sätt analysera problemet i fråga (Bergström, Ekström, s. 284–285). WPR vill visa på hur vissa uppfattningar om en fråga skapas och vinner legitimitet som den riktiga eller rimliga förståelsen och vilka effekter detta får (Bergström, Ekström, s. 272). Bacchi ifrågasätter och sätter ljus på hur saker problematiseras och anses som självklara. Genom att något anses vara ett problem skapas diskurser och antaganden som sällan ifrågasätts. Beroende på vad som anses vara problem i det som man möter kommer också lösningarna och hur själva fenomenet i sig att

formas efter det. Viktigt att notera är att det här inte handlar om medvetna val av politiker att problematisera vissa saker utan att det handlar om diskurser som återupprepas och tillslut anses som mer eller mindre sanningar (Bacchi, 2010, s. 7).

Bacchi använder sig av ett flertal frågor för att bygga sin forskning. Dessa frågor bygger upp möjligheten att syna hur problem representeras och synliggöra hur problem väldigt grundläggande förstås. Bacchi studerar vilken fakta som tas för given bakom problemet. Genom att försöka se om det finns några självklara föreställningar som inte ens ifrågasätts skapas en bredare möjlighet till analys. Genom att samhället i stort antar vissa saker som självklara hamnar ofta diskriminering och normer i skymundan. Detta kommer påverka vilka lösningar som anses mest relevanta för problemet i fråga (Bacchi, 2010, s 7).

För att påvisa hur detta sker har Bacchi undersökt hur positiv särbehandling porträtteras i olika länders regeringspolitik. Hon delar sedan upp dessa i länder i två kategorier där den ena ser särbehandling som hjälp för utsatta grupper och den andra ser det som en social rättvisa. Resultatet var att det som skilde länderna åt, var att man arbetade mer restriktivt med frågor kring positiv särbehandling i de länder där det ansågs vara hjälp åt de utsatta (Bacchi, 2010, s. 2). Detta är ett exempel på hur stora skillnader man ser i policys beroende på hur samhället ser på ett problem.

Beroende på hur migrationen problematiseras kommer det från EU:s sida att verka relevant att hantera migrationspolitiken på olika sätt. Huysmans visar på att ifall migration blir säkerhetsiserad kommer konsekvenserna bli en hårdare politik som också skapar ett hårdare och svårare klimat för invandrare att integreras. Genom att säkerhetsiseringsteorin kan vi studera när problem går från att ses som problem till faktiska hot mot samhället. Liknande tankar kan också ses i Bacchis analys. Bacchi menar att beroende på hur ett problem framställs eller anses vara ger det olika svar på hur det ska lösas. Genom att regeringar, makt, eller i vårt fall EU:s ledare tolkar problemen på olika sätt kommer detta att leda till att vissa lösningar anses vara mer relevanta än andra. Detta kommer självklart också få konsekvenser i samhället och för de personer som antingen anses vara problem eller vara drabbade av dem.

3. Teori

Postelnicescu tar upp en rad intressanta teorier kring migration och relationen mellan EU:s medlemsländer. Denna forskning ger ett komplement till Bacchi och Huysmans teorier, då den avgränsar dessa och gör dem mer kompatibla för vår analys. Den lyfter den identitetskris som EU drabbats av samt hur konflikterna inom unionen skapas och bryts ner i mötet med flyktingkrisen. I mötet med Bacchi och Huysmans kommer denna forskning att bilda en grund att bygga vår analys på.

Vi anser Bacchis problemlösnings-paradigm vara ett bra val av analysmetod, då det ingår i det diskursanalytiska ramverk som vi söker. Genom att använda teorin skapas ett sätt för oss att studera hur problem skapas och förändras inom EU i relation till migration. Ett komplement till detta hittar vi emellertid när vi ser till Huysmans angreppssätt och forskning om säkerhetiseringsteorier. Vi kommer att använda oss av teman på liknande sätt som Huysmans för att på så sätt bättre kunna jämföra diskurserna över tid.

Vidare så vill vi koppla Bacchis teorier med Huysmans teori om säkerhetisering. Genom att säkerhetsera migrationen blir det också naturligt att det är ett problem. Det vi dock kan notera som skiljer de olika teorierna åt i analysen är graden av problematisering. Huysmans letar efter, när problemet blir en säkerhetsfråga det vill säga när det anses vara rimligt att agera starkt för att bemöta problemet. Detta kan göras genom att exempelvis använda sig av militär för att stärka gränser. Bacchis teori är intressant ur perspektivet att allt kan vara ett problem och att det inte ifrågasätts. Som vi kommer visa nedan i vår analys finns det olika nyanser av problemrepresentation i de tal vi valt från EU-kommissionen. Det är också en stor skillnad på år 2013 och 2017 mellan vad som anses vara problem eller säkerhetsfråga. Mer om detta kommer vi att diskutera vidare i analysen. Sammanfattningsvis finner vi det lämpligast att använda Bacchis WPR-analys och Huysmans säkerhetiseringsteori för att förklara förändring av migrationsdiskurser inom EU.

Bacchi har skapat ett metodschema för hur man tar sig an problemlösnings paradigmet. (Bacchi, 2010, s. 7–8) Vi har i vår uppsats valt ut fyra av dessa frågor:

1. Vad är problemet representerat att vara i en specifik policy?

2. Vilka underliggande förutsättningar eller antaganden finns kring representationen av problemet?
3. Hur har representationen av problemet kommit till?
4. Vad är oproblematiskt i problemrepresentationen? - Vilka frågor är tysta? Kan problemet ses på ett annat sätt?

Dessa frågor är de som är mest relevanta för vår frågeställning, då de fokuserar på problemrepresentation snarare än dess effekter.

4. Metod

Som ovan nämnt är metoden vi kommer att använda oss av diskursanalys. Detta för att på bästa sätt kunna studera de bakomliggande tankar och strukturer som skapar mening kring migration i EU. I och med att vi vill undersöka hur man talar om migration i EU och hur det har ändrats över tid blir diskursanalys ett bra verktyg för att svara på vår frågeställning (Bergström, Boréus, 2012, s. 19).

Det teoretiska ramverk vi applicerar baseras i poststrukturalism och konstruktivism.

Konstruktivismen ser att verklighet och språk inte kan skiljas ifrån varandra. Genom språket skapas och formas vår verklighet. Att ha ett neutralt språk är omöjligt för människor och samhällen. Uppfattningen av vår omvärld skapas genom språket och de olika sätt att se på världen är olika beroende på hur det formuleras. Poststrukturalismen använder sig av liknande grundtankar som konstruktivism. Genom språket kan strukturer och motsättningar upptäckas och brytas ner. Det finns ingen objektiv sanning, vilket kommer att följa i uppsatsen (Bergström, Boréus, 2012, s. 27–28).

I med att vi använder diskursanalys som metod bör det tas i åtanke att vi är formade av vår egen verklighet, på samma sätt som det vi analyserar. Eftersom ingenting kan vara en objektiv sanning, enligt diskursteorin, är vi i vår analys också präglade av den diskursen vi lever i. Vi kan inte vara objektiva i relation till vår forskning, vilket vi tar med oss i den analys som fortgår nedan. Vi bemöter detta genom att använda oss av det teoretiska ramverk vi tidigare diskuterat

och genom att kritiskt granska och ifrågasätta de val vi gjort under uppsatsens gång. Målet i denna uppsats är att följa diskurser och visa upp dess förändring i mötet med flyktingkrisen. Med det sagt är vi medvetna om även denna analys inte är menad att visa på en objektiv sanning, utan att lyfta hur diskursen kring migration problematiseras och förändras.

Genom att studera våra tal med diskursanalys kan vi se hur den bakomliggande makten skiftar fokus genom språket. Som vi visat på i avsnittet om *tidigare forskning* är sättet vi talar intressant då det visar på underliggande strukturer och ger konsekvenser på vad som anses vara relevanta lösningar på problem. På så sätt kan de bakomliggande antaganden kring diskursen om migration påvisas. Därför anser vi att diskursanalys är den mest kompatibla metoden för att finna svaret till vår frågeställning. Ser vi på förändringen av diskursen undersöker vi då hur betydelsen av de uttrycket har förändrats över tid, något som vi återkommer till senare i detta avsnitt.

Vi har valt som tidigare nämnt att analysera kommissionens årliga tal som talar om tillståndet för unionen. Anledningen till valet av detta material är att det har som uppgift att ta upp vad EU:s kommission anser vara det viktigaste under det gångna året. Genom att studera dessa får vi då en klar bild av vad som får ta stor plats och vad som inte får det. Detta skapar ett bra utgångsläge för en diskursanalys och för det teoretiska ramverk vi tidigare visat på.

3.1. Operationalisering

3.1.1. Förändring

Vi har i frågeställningen fokus på förändring av diskurser. Förändring kommer vi kunna se genom de teman som vi lyfter från talen. Dessa gestaltas olika under de olika talen vi analyserat. Som exempel har vi valt ett tema som vi kallar för *gränser*. Om vi studerar förändringen sägs det i talet 2013 att gränserna ska förvaltas. I talet 2015 tar Juncker upp att gränserna ska stärkas och förvaltas och i talet 2017 talar Juncker istället om att EU:s gränser ska försvaras. Här kan det synas på en diskursiv förändring i relation till gränser, vilket vi kommer visa på går att koppla till flyktingkrisen.

3.1.2. Teman

Vi har nedan valt att studera talen med utgångspunkt i flera olika teman. Detta för att skapa struktur och lättare se hur diskursen förändras i de tre olika talen. De teman vi valt att studera är *flyktingkrisen, värderingar, gränser och migration*. Dessa fyra teman återkommer ständigt i talen och bildar en helhetsbild i hur EU-kommissionens ordförande talar om migration och dess politik. De hänger ofta samman och tycks förändras i relation till varandra, vilket skapar en intressant aspekt i vår analysdel.

Valet att strukturera upp analysen efter teman är inspirerad av Huysmans tre teman. Några av dessa teman har även valts direkt från Huysmans, det vill säga gränser och värderingar. I mötet med Postelnicescu tillkommer ytterligare relevans kring att studera EU:s värderingar, då det också knyter an till EU:s identitet som i sin tur skapar ett intressant möte med diskursen om migration. Det tema som tydligast knyts ihop med säkerhetsiseringsteorin är gränser och valet att avgränsa detta till ett tema gör denna process lättare att urskilja. Temat flyktingkrisen är central och en del av vår frågeställning. Genom detta tema kan vi studera hur krisen kommer att ses på under de åren som vi studerar. Detta påverkar i sin tur de resterande teman i analysen, inte minst migration. Temat kring migration blir i denna uppsats svaret på vår frågeställning men ger också en insikt i hur diskursen kring just flyktingen eller migranten förändrats och problematiseras. Genom talen har dessa teman stuckit ut och förändrats i sin natur. Tillsammans bygger dessa teman upp en diskurs som kan följas mellan år 2013 till 2017.

4. Analys

Mellan åren 2013 och 2017 har ledorden i talet för hur EU ska styras förändrats från ord som enat, starkt och öppet i talet 2013 till att i talet 2017 tala om ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum. Vad har hänt mellan dessa två tal och hur visar detta egentligen på förändringen av diskursen inom EU? En tydlig knypunkt i dessa förändringar är hur diskursen kring migration reproducerats och förändrats. Detta kommer vi att vidare analysera genom att använda oss av Bacchi och Huysmans teorier.

4.1. Bakgrund till talen

4.1.1. 2013

År 2013 är talet skrivet precis när EU börjar återhämta sig från finanskrisen och därför går talet i majoritet ut på att tala om ekonomi. Vi fokuserar därför på ordval och diskurser som exempelvis inre och yttre gränser och solidaritet. Detta för att jämföra med användning av samma ord och diskurser i 2015 och 2017 så att vi kan se dess skillnader. Talet hålls av ordförande José Manuel Durão Barroso och är det enda av de tal vi valt som inte hålls av Jean-Claude Juncker. Det är skrivet inför ett val, vilket skulle kunna påverka hur man vill att EU ska framstå för dess medlemsländer. Intressant att ta med sig i talet är att EU har år 2012 fått nobels fredspris (Barroso, 2013). Ett pris som skulle kunna få unionen att framstå som ett fredsprojekt och ett nav för värderingar kring mänskliga rättigheter.

4.1.2. 2015

Talet 2015 är skrivet precis i höjd med att flyktingkrisen har närmat sig Europa och stämningen är därför mer dystert. Juncker menar att detta är tiden att prata om de problem som EU står inför och att göra det ärligt. Han trycker på att unionen har blivit försvagad, mycket på grund av medlemsländernas ansvarslöshet, och att EU nu behöver arbeta för solidaritet för att ta sig igenom krisen. Den ekonomiska krisen tar inte lika mycket plats i detta tal som i det från år 2013 (Juncker, 2015).

4.1.3. 2017

I talet 2017 ser vi att även detta tal hålls av Juncker, som är skrivet på ett mer liknande sätt när man jämför det med 2015 års text. Talet är skrivet när EU är på väg upp ur askan av flyktingkrisen och problem med tillit från medlemsstaterna tydligare börjat uppstå. Brexit har bestämts till mars 2019 och fler problem har uppstått att stå till svars för. Däremot är det en mer positiv jargong än i 2015 års tal, då man ser till mer lösningar och mindre vädjande till medlemsländerna, även om det tydligt finns kvar. Det kan tänkas vara för att kommissionen inte vill lägga för mycket press på medlemsländerna, för att undvika en till version av Brexit. Juncker

inleder med att det är vind i seglen, med vilket han kan tänkas mena att EU tagit sig igenom det värsta och bör nu arbeta, under det ekonomiska uppsvinget, för att stärka unionen igen (Juncker, 2017).

4.2. Analys genom teman

4.2.1. Flyktingkrisen

För att starta analysen har vi valt att studera hur diskursen om flyktingkrisen tycks ses under de tre talen. Genom att studera hur och på vilket sätt som detta fenomen diskuteras i talen kan vi få insikt i hur det representeras som ett problem och för vem problemet existerar. Här avgränsar vi oss till värderingar kring just flyktingkrisen samt till viss del dess orsaker såsom kriget i Syrien.

“Det är uttryckligen utifrån denna värdegrund vi reagerar på den outhärdliga situationen i Syrien, som under de senaste månaderna hårt har prövat världens samvete. Europeiska unionen har gått i bräschen för de internationella hjälpåtgärderna genom att mobilisera närmare 1,5 miljarder euro, varav 850 miljoner euro kommer direkt från EU-budgeten. Kommissionen kommer att göra sitt yttersta för att bistå den syriska befolkningen och syriska flyktingar i grannländerna.” (Barroso, 2013, s. 9)

Under 2013 nämns i talet kriget i Syrien och de flyktingar som nu tagit sig till de närmaste grannländerna. Barroso förtydligar att EU stått i framkant för de internationella insatser till Syrien och dess befolkning samt de flyktingar som redan tagit sig till grannländerna. Detta i form av ekonomisk hjälp. Problemet tycks vara kriget i Syrien och lösningen är det ekonomiska bidrag som ges för att hjälpa flyktingarna i grannländerna. Eftersom flyktingkrisen ännu inte kommit till Europa ses det som ett mer avlägset problem, där EU precis som många gånger förr kan bidra med kapital och andra humanitära insatser på plats. Det är av intresse att Barroso anser det självklart att EU ska gå i bräschen för hjälpåtgärderna. Något som senare kommer hamna i konflikt med somliga av medlemsländerna. Hur man talar om flyktingkrisen ändras till talet av Juncker 2015.

“Oavsett vad som står i arbetsprogrammen eller på lagstiftningsagendan - den första prioriteringen idag är och måste vara att ta itu med flyktingkrisen. Sedan början av året har nästan 500 000 människor kommit till Europa. De allra flesta av dem flyr från kriget i Syrien, Islamiska statens terror i Libyen eller diktaturen i Eritrea. De mest berörda medlemsländerna är Grekland med över 213 000 flyktingar, Ungern med över 145 000 och Italien med över 115 000. Siffrorna är slående. För vissa är de skrämmande. Men nu är inte rätt tidpunkt att låta sig skrämmas. Nu är det istället dags för EU och alla medlemsländer att vidta tunga, slagkraftiga och samordnade åtgärder. Det handlar i första hand om humanitet och mänsklig värdighet. För Europa är det också en fråga om historisk rättvisa.” (Juncker, 2015, s. 2)

Enligt Juncker är problemet nu istället att flyktingkrisen har slagit Europa. Juncker menar att siffrorna är slående och skrämmande men att EU måste hålla fast vid sina principer om humanitet. I relation till hur Barroso talade om kriget i Syrien är det här tydligt att krisen nu inte bara drabbat Syrien och dess grannländer. Detta genom att alla medlemsländerna ska agera och samordna åtgärder. Det är en återkommande vädjan till medlemsländerna att samarbeta. Att Juncker hänvisar till Europas historia kommer vi senare visa på är ett genomgående tema i diskursen kring migration.

“Så det är hög tid att agera för att hantera flyktingkrisen. Det finns inga andra alternativ. Det har pekats finger en hel del de senaste veckorna. Medlemsländerna har anklagat varandra för att inte göra tillräckligt mycket eller göra fel saker. Och allt som oftast har man runt om i huvudstäderna skyllt på Bryssel.” (Juncker, 2015, s. 3)

Vädjan kan också visa på hur problematiseringen kring flyktingkrisen i grunden mer handlar om ett samarbetsproblem mellan medlemsländerna. Juncker säger i talet att allt fler skyller på Bryssel, vilket stärker känslan av att det inom unionen skapats konflikt runt agerandet kring flyktingkrisen och att EU inte lyckats hantera alla dessa olika viljor. Juncker utvecklar att de separata staterna har agerat vårdslöst och lagt över skulden på varandra där han menar att det krävs mer gränsöverskridande samarbete och inte mindre. Detta ska lösas genom en gemensam migrationspolitik.

“Gemensamma asylpolitiska normer är viktigt, men räcker inte för att klara den pågående flyktingkrisen. Detta slog kommissionen, Europaparlamentet och rådet fast i våras. Kommissionen lade fram en övergripande europeisk migrationsagenda i maj. Och det vore

oärligt att säga att inget hänt sedan dess. [...] Europa har inte lyckats visa gemensam solidaritet med de flyktingar som har anlänt till vårt territorium.” (Juncker, 2015, s. 4)

Han utvecklar att det som ett resultat av flyktingkrisen, krävs mer gemensam politik vilket är något man kan se på den migrationsagenda som Juncker hänvisar till: “Detta kräver ett antal nyckelåtgärder och en konsekvent och tydlig gemensam politik.” (EU-kommissionen, 2015, s. 2). I migrationsagendan kan vi se ett försök till att skapa en gemensam migrationspolitik som ska gälla för alla länder i EU. Detta bidrar till att suveränitet flyttas över från nationerna till EU, vilket i sig kan skapa ytterligare konflikter. Talen påvisar också att det inom EU finns stora skillnader i vad som anses vara en rimlig migrationspolitik. I talet två år senare ser vi ännu inte att samarbetet stärkts. EU:s försök att ta över ansvarsområden och därmed även suveränitet från medlemsländerna verkar ha gett ett annat utslag än planerat. Ett exempel på det är Brexit.

“Den 29 mars 2019 träder Storbritannien ut ur EU. [...] Brexit är inte allting. För Brexit är inte EU:s framtid.” (Juncker 2017 s. 9)

Det är svårt att förklara exakt varför Brexit hänt, men det skulle kunna tänkas att en orsak är det påtvingade samarbetet i kombination med en finanskris och en flyktingkris. Oavsett visar Brexit på de konflikter och samarbetsproblem som EU och medlemsländerna har stått och står inför. Flyktingkrisen syns alltså här inte som en kris för de människor som flyr undan terror utan en kris om samarbetet inom EU och hur det ska lösas. En tydlig förändring från talet år 2013.

4.2.2. Värderingar

I relation till flyktingkrisen och diskursen kring migration är det relevant att studera de värderingar som kommissionens ordförande ständigt tar upp i sina tal. Ett återkommande sätt att tala om värderingar är att EU står för en gemensam sak och sätt att tänka. Genom att studera dessa och de skiften som ses under åren och krisens gång kan vi se hur flyktingkrisen tvingar fram konflikter i EU:s gemensamma värdegrund.

“[...] Vi måste komma ihåg att det är EU:s förtjänst att tidigare fiender nu sitter runt samma bord och samarbetar. [...] Fjolårets Nobels fredspris påminde oss om denna historiska bragd: att

Europa är ett fredsprojekt. Det är något vi själva behöver vara medvetna om. Vi behöver inte skämmas över att vara stolta, tycker jag ibland. Inte arroganta, utan stolta. Vi bör ha siktet inställt på framtiden men hålla det förflutna lärdomar i minnet” (Barroso, 2013, s. 9)

EU framställs ofta i de tidigare talen (2013 och 2015), som i citatet ovan som ett fredsprojekt. Dessa tankar om vad EU egentligen är och bör vara mot resterande delar av världen kommer att hamna i konflikt med de andra värderingarna om att sätta EU och dess medlemmar först. Konflikten kan i relation till flyktingkrisen bli väldigt tydlig. Citatet av Barroso ovan visar också på en stolthet och ett icke-ifrågasättande om var EU:s värderingar står. Det är en självklarhet. Något som är ett återkommande uttryck är EU:s historia och hur detta används för att förtydliga EU:s värderingar.

“En gång i tiden begick Europa misstaget att göra skillnad på judar, kristna och muslimer. När det gäller flyktingar får inte religion, tro eller filosofi spela någon roll. Underskatta inte detta nödläge. Underskatta inte vår skyldighet att agera. Vintern närmar sig - tänk på alla familjer som sover i parker och på järnvägsstationer i Budapest, i tält i Traiskirchen eller på stränderna i Kos. Vad kommer att hända med dem under kalla vinternätter?” (Juncker, 2015, s. 4)

Detta kan ställas i kontrast mot talet år 2013 som har en viss stolthet över sig. I det talet framkommer en tydlig tanke om att EU är ett fredsprojekt och som vi visat i relation till flyktingkrisen i tidigare avsnitt, ett EU som går i bräschen för att hjälpa de utsatta. I talet 2015 som citatet ovan visar på syns allt tydligare sprickor inom vad som egentligen EU står för. Juncker talar försiktigt om den nationalism som spridit sig i relation till flyktingkrisen. Han vädjar här om att Europa inte ska återupprepa gamla misstag. Genom att ta upp detta visar Juncker på att det inom unionen växt nationalism. Här kan kopplingar till Postelnicescu forskning om den identitetskris som flyktingkrisen skapar synas.

I talen tar man ofta upp världskrigen och de gånger som européer varit flyktingar. Denna gång är det inte européer utan istället syrier som kommer till Europa, och i talen används detta för att skapa medkänsla med de personer som är på flykt. Bakomliggande tankar om att det lika gärna kunnat vara vi används som ett verktyg för att väcka sympati och på så sätt skapa samarbete. EU

målas upp som både en moralisk supermakt och att ha en historisk skyldighet för flyktingmottagande.

“Vi européer bör hålla i färskt minne att Europa är en kontinent där nästan alla vid någon tidpunkt varit flyktingar. Vår gemensamma historia präglas av miljontals människor på flykt undan religiös eller politisk förföljelse, undan krig, diktatur och förtryck. [...] Har vi verkligen glömt att 60 miljoner människor var flyktingar i Europa efter andra världskrigets förödelse? Att det var på grund av dessa fruktansvärda händelser som ett internationellt system - 1951 års Genèvekonvention angående flyktingars rättsliga ställning - inrättades för att ge skydd åt dem som hoppade över murar i Europa för att fly från krig och totalitärt förtryck? Vi européer bör känna till och aldrig glömma varför det är så viktigt att ge flyktingar skydd och att upprätthålla den grundläggande rätten till asyl.” (Juncker, 2015, s. 2)

Han menar att Europa idag är i fred och blomstrar, det är nu dags för EU att ta emot flyktingar från annat håll. Det är EU:s ansvar som tillfaller av praxis på grund av dess erfarenheter. Man kan tänka sig att det mellan EU och de delar av världen som flyktingkrisen påverkar finns en bestämd maktrelation. Detta är också vad som genomsyrar talet, nämligen att EU står för de värderingar som resterande delar av världen inte lyckas med. Nämligen mänskliga rättigheter och solidaritet. Det är “vi mot dem” som byggs upp, där EU:s internationella roll blir central för resterande del av världen. Kanske framförallt är detta tydligt i diskussionen kring värderingar, där EU står i kontrast med omvärlden. Detta bildar en konflikt inom EU när den synen inte delas av alla medlemsländer. I den konflikten står den våg av nationalism inom Europa som en kontrast mot de tänkta värderingarna. Detta är däremot något som inte ges lika stor plats i talen.

“När jag tillträdde sa jag att jag ville återuppbygga broar som hade börjat falla sönder. Där solidariteten hade börjat bli sliten. Där gamla demoner började dyka upp igen. Vi har fortfarande lång väg kvar. Men när framtida generationer kommer att läsa om detta ögonblick i Europas historieböcker, låt dem då få läsa att vi var överens om att visa medkänsla och öppna våra hem för dem som behövde vårt skydd.” (Juncker, 2015, s. 14)

Juncker använder sig av metaforer såsom “gamla demoner” och hänvisar antagligen till Europas mörka historia. Att nationalism pratas om genom liknelser under talet kan grunda sig i en rädsla att sprida dess propaganda, men tyder också på en viss tabu, som gör att man inte helt öppet

pratar om nationalismen. Man är rädd att uttrycka sig varken på sådant sätt att man stödjer nationalism men inte heller jobbar emot den, med tanke på den stora väljarbas som ideologin vilar på. Juncker målar, i citatet ovan, upp att Europa står inför ett vägskäl. Ska EU behålla sin medkänsla mot resterande delar av världen eller vända sig inåt?

“EU har fått många törnar under ett år som skakade våra grundvalar. Vi hade bara två alternativ. Antingen samlas kring en positiv europeisk agenda eller slinka undan i våra respektive hörn. Inför detta val argumenterade jag för enighet. Jag föreslog en positiv agenda för att - som jag sa i fjol - hjälpa till att skapa ett EU som skyddar, ett EU som försvarar och ett EU som sätter medborgaren i centrum.” (Juncker, 2017, s. 1)

Här talar Juncker om hur EU:s grundvärderingarna utmanats. Genom detta kan det avläsas att han anser att konflikten som tycks synas i de andra talen har avslutats. Den klara vinnaren tycks vara den delen av Europa och EU som återigen vill lägga fokus inåt. Den slogan som Juncker väljer att använda i talet 2017 talar tydligt för detta, det vill säga, “Ett EU som skyddar, ett EU som försvarar och ett EU som sätter medborgaren i centrum.”. Efter att ha strävat efter ett EU som skyddar utsatta i andra delar av världen har talet tagit en vändning mot ett fokus inåt.

Intressant nog visar Juncker i citatet att det bara finns två alternativ, att hålla ihop Europa eller att låta det splittras. Detta står i kontrast till de två val som Juncker målar upp 2015, det vill säga hjälpa eller inte hjälpa. Detta kan tyda på att de värderingar som EU stoltserat med år 2013 och 2015 nu inte längre anses lika viktiga. Istället har fokuset kommit att hamna kring om EU ska bestå eller inte.

4.2.3. Gränser

Gränser är ett intressant tema då det ger oss en tydlig förändring att följa, från att ha varit ett problem till att bli ett säkerhetsproblem. Genom att studera hur gränser diskuteras i talen kan man urskilja hur diskursen kring migration ändrats och med den migrationspolitiken. Detta ger effekter i hur man talar om gränsernas roll för EU.

År 2013 har inte flyktingkrisen påverkat EU:s gränser på samma sätt som under de senare talen. Här syns istället en diskurs kring att öppna och gå samman inom EU. Integration mellan länderna

kommer att skapa ett lättare sätt att förvalta EU:s gränser. Orden som används om gränserna här är att förvalta, men också att utforma en stark säkerhets- och försvarspolitik. Dock tycks detta mest användas som ett sätt att förklara att integrationen mellan länderna inom EU måste bli starkare för att sammanslaget kunna bli en union att räkna med. Problemet tycks här alltså vara att medlemsländerna inom EU inte öppnat sina gränser och förstärker integrationen mellan varandra. Antagandet här blir att lösningen på problemet är att den inre sammanhållningen måste stärkas. Intressant i detta tal är hur Barroso väldigt tydligt tittar inåt i unionen snarare än utåt som talen 2015 och 2017 tydligare gör.

“När vi strävar efter största möjliga effekter i vårt utvecklingsbistånd och humanitära bistånd till utvecklingsländerna, och när vi förvaltar våra yttre gränser eller strävar efter att utforma en stark säkerhets- och försvarspolitik i Europa, är det bara genom en ökad integration vi faktiskt når våra mål. Det råder inget tvivel om saken. Vår inre sammanhållning och internationella betydelse hänger oskiljaktigt samman. Vår ekonomiska dragningskraft och politiska drivkraft är nära förbundet med varandra.” (Barroso, 2013, s. 8)

Nästa gång gränser nämns ser vi 2015 hur problemet kring att sammanhållningen inom unionen fortfarande är problematiskt, samtidigt som den också benämns som en framgångssaga. Men flyktingkrisen för också med sig ett nytt problem på agendan nämligen att gränserna måste säkras.

“En gemensam flykting- och asylpolitik kräver också kraftfullare gemensamma ansträngningar för att säkra våra yttre gränser. Lyckligtvis har vi avskaffat gränskontrollerna mellan medlemsstaterna i Schengenområdet för att garantera fri rörlighet för personer, vilket är en unik symbol för europeisk integration. Men medaljens baksida är att vi måste samarbeta närmare för att förvalta våra yttre gränser. Det är vad våra medborgare förväntar sig. Det är vad kommissionen sa i maj och det är vad jag sa under min valkampanj: Vi måste stärka Frontex betydligt och utveckla det till en fullt ut operativ europeisk gräns- och kustbevakning.” (Juncker, 2015, s. 5)

En förändring har skett i diskursen från att det varit ett samarbetsproblem för EU att stärka gränserna till att det nu talas om som en säkerhetsrisk. Här kan Huysmans tankar om säkerhetisering synas allt mer. “Vi måste stärka Frontex...” visar på att det gränserna allt mer

börjar ses som ett riskområde kopplat till fara. Anledningen till denna förskjutning kan kopplas till flyktingkrisen och de många människor som sökte skydd inom Europas gränser. Genom att se denna förändring kan vi se att diskursen kring migration allt mer kommit att ses som ett säkerhetsproblem än endast ett problem.

“För det femte: migrationen måste stanna kvar högt uppe på dagsordningen. Trots debatterna och kontroverserna i den här frågan har vi lyckats göra goda framsteg - om än inte tillräckligt många på området. Vi skyddar nu EU:s yttre gränser effektivare. Över 1700 tjänstemän från den nya Europeiska gräns- och kustbevakningen hjälper ny medlemsländernas 100 000 nationella gränsbevakare att patrullera i bland annat Grekland, Italien, Bulgarien och Spanien. Vi har gemensamma gränser men de EU-länder som rent geografiskt står i frontlinjen kan inte ensamma försvara dem. Gemensamma gränser och gemensamt skydd måste gå hand i hand.”
(Juncker, 2017, s. 3)

Citatet tyder allt mer på att migrationen säkerhetiserats. Det är av intresse att man i samband med att migration bör hållas högt på dagordningen, också tar upp och argumenterar kring gränser. Genom denna tankeföljd skapas och befästs problemet att migranter måste stoppas från att ta sig in i unionen snarare än att människor behöver hjälp. Detta står i kontrast till de tidigare talen som inte fokuserar lika tydligt på gränsernas försvarande roll i relation till migrationen. Att använda ord som försvara skapar en känsla av att migration är ett hot mot EU. Från att ha använt ord som förstärka och förvalta ska alltså gränserna nu försvaras. Däremot talar Juncker också om Europa och hur det inte får bli en fästning. Genom att lyfta detta och motsätta sig den benämning som EU allt mer kommit att få över sig, nämligen fästningen, lyfts en konflikt i talet 2017.

“Även om det smärtar mig att behöva konstatera att solidariteten ännu inte är lika stor i alla medlemsländer, har EU som helhet fortsatt att ge prov på solidaritet. Enbart i fjol gav våra medlemsländer asyl till och vidarebosatte över 720 000 flyktingar, tre gånger så många som USA, Kanada och Australien tillsammans. Trots vad vissa påstår, är inte och får inte Europa bli en fästning.” (Juncker 2017, s. 4)

En tanke kring detta ställningstagande är att Juncker anser det viktigt att motarbeta den säkerhetiseringsprocess som EU står inför. Man kan se detta som en konflikt mellan de teman

som Huysmans tar upp. Nämligen det ena temat om gränser och det andra temat om EU:s värderingar. Genom detta syns rädslan inför att Europas historia ska återupplivas och sluta sig från omvärlden. Den säkerhetsisering av migration som tycks synas under talet 2017 gör att känslan av hot växer i relation till migrationen. Med den även rädslan att EU ska helt stänga sig och släppa den solidaritet som tidigare varit så förankrad i EU:s värderingar.

4.2.4. Migration

I detta tema fokuserar vi på hur och på vilket sätt diskursen kring migration förändras. Detta är sammankopplat med alla de tidigare teman som vi tagit upp, men fokuserar mer på hur talen talar om de människor som tar sig in i Europa, det vill säga migranterna.

I talet 2013 saknas egentligen helt någon problematisering av migrationsbegreppet, vilket också är av intresse. Talet nämner kriget i Syrien och de flyktingar som nu tagit sig till de närmaste grannländerna. Under talet nämns aldrig migration i form av flyktingströmmar, trots att flyktingar nämns, utan fokuset ligger mer på hur freden ska återföras. Med andra ord är problemet representerat som krig i Syrien och inte migrationen i sig. Det är intressant att det aldrig nämns i talet. Det kan, som enligt Bacchis ramverk, vara frågor som är tysta. Hur ska egentligen EU hjälpa människorna på flykt och i kriget? Det är som att migrationen och flyktingströmmar inte finns i Barrosos världsbild. Tanken om att EU bara något år senare kommer att ställas inför de dilemman som flyktingkrisen för med sig är i detta tal inte vidrört. De människor som sedan kommer att fly till Europa talas alltså här om som människor i Syrien.

Fokuset är i detta tal inom unionen och Barroso vänder sin blick snarare inåt mot medlemsländerna än ut i världen. De få gånger som integration och migration tas upp handlar det om solidaritet mellan EU-länderna. Vilket skulle kunna tyda på en motsträvighet inom unionen att interagera med varandra. Migration från resterande delar av världen förblir tyst.

Två år senare har migration kommit att bli det som tar upp större delen av innehållet i talet. Det märks tydligt att det skett en förändring av vad problemet är. Kriget i Syrien fortgår och flyktingarna har nu närmast sig Europas gränser. Detta innebär att EU:s roll i krisen förändrats

från att agera hjälpporganisation till att bli en del av det. I det här talet är migration likställt med flyktingen. Detta skapar en diskurs kring migration som kräver ansvar av EU och medlemsländerna.

“Vi kan bygga murar, vi kan bygga stängsel. Men föreställ dig för ett ögonblick att det var du med ditt barn i armarna och med den värld du kände i spillror bakom dig. Inget pris vore för högt att betala, ingen mur för hög att klättra över, inget hav för stort att segla över, ingen gräns för svår att korsa, om det var krig eller den så kallade Islamiska statens barbari du flydde från. Så det är hög tid att agera för att hantera flyktingkrisen. Det finns inga andra alternativ.”
(Juncker, 2015, s. 3)

Det finns inga andra alternativ än att agera. Detta säger Juncker i talet efter att ha förklarat den svåra situationen som människorna på flykt står inför. Detta visar på att problemet och lösningen anses självklara. EU ska ta hand om de flyktingar som står vid Europas gränser. Problemet är inte flyktingar i sig och migrationen tycks inte ännu ha blivit säkerhetsiserad. Genom detta tycks argument om att försvara gränser och att inte hjälpa flyktingarna framstå som illegitima.

“En verklig gemensam europeisk migrationspolitik innebär också att vi måste undersöka hur vi kan öppna lagliga migrationsvägar. Låt oss vara tydliga: Detta kommer inte att bidra till att lösa den nuvarande flyktingkrisen. Men om det finns fler, säkra och kontrollerade vägar öppna till Europa kan vi hantera migration bättre och göra människohandlarnas olagliga arbete mindre attraktivt. Låt oss inte glömma att vi är en åldrande kontinent på demografisk tillbakagång. Vi kommer att behöva begåvning. På sikt måste migrationen ändras från att vara ett problem till att bli en väl förvaltd resurs.” (Juncker, 2015, s. 5)

Här syns en förändring där migrationen allt mer tas upp som ett problem. Det är en vändning från 2013 där problemrepresentationen inte tycks existera. Genom att tala om att migration också kan bli en resurs hittas en lösning på problemet. Migrationen är ett problem nu men det kommer senare att bli en lösning. Juncker tar upp den lagliga migrationsvägen och underförstått finns det då en problematisering kring den olagliga migranten. Även om detta är något som talas om under 2015 är problematiken tydligare i talet år 2017. Då talas inte längre om flyktingen utan nu tycks diskursen förändrats till att främst handla om den irreguljära migranten.

“Vi har lyckats hejda de irreguljära migrantflödena, som oroar många. Vi har minskat antalet irreguljära anländande i östra Medelhavet med 97% tack vare vår överenskommelse med Turkiet. Och i sommar lyckades vi få mer kontroll över den centrala Medelhavsrutten: antalet anländande i augusti var 81% lägre än samma månad i fjol. På det sättet har vi dramatiskt minskat antalet dödsfall i Medelhavet.” (Juncker, 2017, s. 4)

Juncker använder begreppet irreguljära migrantflöden. Ordvalet tycks ge högre legitimitet för de argument som inte förut ansetts lika humana och ger då också möjligheten för argument som till exempel återsändande. Detta kan tänkas avhumanisera och göra det lättare att föra vidare diskussionen på att stärka gränser och att öka kontroll. Ordvalet tycks inte ge en större känsla av ett hot än vad ordet flykting gör. Med det menar vi att ordet flykting väcker medlidande då det beskriver att en person som är på flykt medan ordet irreguljära migrantflöden kan tyckas ses som ett hot.

Med tanke på ovanstående kan en förändring noteras i talet, i jämförelse med 2015. EU har lyckats minska antalet anländande och detta ses som ett positivt utfall. I kontrast till vad Juncker säger 2015, att det inte spelar någon roll hur många murar som byggs och att EU måste hantera flyktingkrisen, kan vi notera en förändring i diskursen.

“När det gäller återsändanden vill jag upprepa att människor som inte har rätt att stanna i EU måste återsändas till sina ursprungsländer. När bara 36% av de irreguljära migranterna återsänds är det tydligt att vi måste intensifiera våra insatser. Detta är det enda sätt som EU kan visa solidaritet med de flyktingar som verkligen behöver skydd.” (Juncker, 2017, s. 4)

Spår av diskursen som fanns 2015 går fortfarande att se i Junckers vilja att hjälpa de flyktingar som anses behöva skydd. Förändringen ser man däremot i att man överhuvudtaget skiljer på dessa två grupper. I tidigare tal skiljer man inte lika mycket på flykting och migrant och delar, som ovan nämnt, heller inte upp migrant i underkategorier. Detta skapar en intressant konflikt mellan vilka som egentligen räknas som flyktingar, migranter eller irreguljära migranter. Man kan också fråga sig om orden, flykting och migrant betyder samma sak som under talet 2015, där alla migranter refereras till som flyktingar. Resultat av detta blir att man ställer flyktingar och de irreguljära migranterna

mot varandra vilket skapar en förflyttning av ansvar och skuld från EU över på de irreguljära migranterna.

Att migration säkerhetiserats kan ses i den rädsla som syns i att fler ska dyka upp vid Europas gränser. Juncker talar om att alla EU-länder måste ge pengar till förvaltningsfonden, annars finns det en risk att fler migranter kommer till EU. Denna formulering står i kontrast till de tidigare talen och visar på en diskurs som allt mer kopplar migration till ett hot mot EU:s säkerhet och identitet.

“Solidaritet kan inte bara gälla inom EU. Vi måste också visa solidaritet med Afrika. [...] Vi känner till - eller borde känna till - farorna med brist på finansiering - under 2015 gav sig många migranter av mot Europa när FN:s världslivsmedelsprogram fick slut på pengar. Jag uppmanar alla EU-länder att följa ord med handling och se till att förvaltningsfonden för Afrika inte går samma öde till mötes. Risker är för stora.” (Juncker, 2017, s. 4)

Solidaritet används på liknande sätt som i talet 2013 då man talade om hur man bör hjälpa de utsatta i Syrien. På samma sätt talar man nu om Afrika och föreslår att man bör bidra på plats men denna gång med argumentet att det finns risk för ytterligare migration ifall biståndspengarna till Afrika tar slut. Resultatet blir alltså att man använder samma diskurs som 2013 och påminner sedan om konsekvenserna. Vi ser alltså att diskursen finns kvar men har genomgått en förändring som kopplas till att migration är en säkerhetsrisk. Här kan Huysmans säkerhetisering kopplas, då detta lyckas kombinera de två teman som tidigare tagits upp i texten. Nämligen att säkra sina gränser, genom att tala om risken med brist på finansiering men också att behålla temat om värderingar. Genom att tala om migration på detta sätt framställs fortfarande Europa som moraliskt rätt och i solidaritet med de som behöver stöd, samtidigt som det pekats ett finger mot den fara som annars skulle kunna drabba EU.

5. Slutdiskussion

Sammanfattningsvis kan vi se förändringar i diskursen kring migration mellan åren 2013 och 2017. Vi har i analysen påvisat att hur flyktingkrisen har lett till samarbetsproblem mellan

medlemsstaterna vilket har försvagat det europeiska samarbetet under de senaste åren. Detta samarbete har också haft en central roll i själva krisen vilket har lett till samarbetsproblem som kvarstår även i askan av krisen.

Något som påvisats är också att EU, som tros hålla hårt i sina värderingar, tycks ha kompromissat dessa för att hålla ihop samarbetet. Detta även i samband med att nationalismen växer i Europa. Det har alltså rört sig mot ett mindre öppet EU vilket har förklarats med hjälp av Huysmans säkerhetsiseringsteori.

Denna säkerhetsisering har också lett till att migrationsdiskursen har problematiserats. Förändringen blir tydlig när man ser till det helt oproblematiserade migrationsdiskursen under talet 2013 till att bli ett humanitärt problem år 2015 där man vädjar till medlemsstaterna och invånarna, till att slutligen år 2017 ha genomgått ett flertal problem med samarbete och förvaltning där man delar upp begreppet migranter för att på så sätt kunna kritisera och tala öppet om konsekvenserna av krisen och dess lösningar. Lösningarna involverar då istället återsändande, bidrag på plats och starkare yttre gränser, vilket stärker argumenten för att EU har kompromissat sina värderingar.

6. Referenslista

Bacchi, Carol, 2010, *Foucault, Policy and Rule - Challenging the Problem-Solving Paradigm*, Aalborg: Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold, Aalborg Universitet. FREIA's tekstserie, No. 74

Barroso, José Manuel Durão, 2013, *Tal tillståndet i unionen 2013*, Strasbourg den 11 september 2013

Bergström, Göran – Ekström, Linda, 2018. ”Tre diskursanalytiska inriktningar” - Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Bergström, Göran – Boréus, Kristina 2018 ”Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys” - Boréus, Kristina (red.), 2018. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Berger, Ella, 2016. ”Ett år sen flyktingkrisen – så ser det ut i dag”, *SVT*, Nyhetsartikel. 2016-10-03

Esaiasson, Peter – Giljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2017. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik. (401 s.)

EU-kommissionen, 2018. *Political leadership*. [Elektronisk] https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/organisational-structure/political-leadership_en [2019-04-25]

EU-kommissionen, 2015. *En europeisk migrationsagenda*. [Elektronisk] <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0240&from=EN> [2019-05-08]

Europaparlamentet, 2017a. *Flyktingkrisen i Europa*. [Elektronisk] <http://www.europarl.europa.eu/news/sv/headlines/society/20170629STO78631/flyktingkrisen-i-europa> [2019-04-23]

Europaparlamentet, 2017b. *EU:s flyktingkris i siffror*. [Elektronisk]
<http://www.europarl.europa.eu/news/sv/headlines/society/20170629STO78630/eu-s-flyktingkris-i-siffror> [2019-04-23]

Europeiska rådet, 2019. *EU migration policy*. [Elektronisk]
<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/migratory-pressures/> [2019-04-24]

Huysmans, Jef, 2000, “The European Union and the Securitization of Migration”, i *Journal of Common Market Studies*, 2000, Vol. 38, No. 5 s. 751–77.

Juncker, Jean-Claude, 2015, *Tal om tillståndet i unionen 2015 - Dags för ärlighet, enighet och solidaritet*, Strasbourg den 9 september 2015

Juncker, Jean-Claude, 2017, *Tal om tillståndet i unionen 2017*, Strasbourg den 13 september 2017

Postelnicescu, Claudia, 2016, “Europe’s New Identity: The Refugee Crisis and the Rise of Nationalism”, *Europe's Journal of Psychology* *Europe's Journal of Psychology*, Vol. 12(2), s 203–209

UNHCR, 2018. *Kriget i Syrien: 7 fakta – 7 år*. [Elektronisk]
<https://sverigeforunhcr.se/blogg/kriget-i-syrien-7-ar-7-fakta> [2019-04-23]

UNHCR 2019 *Operational portal - refugee situations*
<https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean> [2019-04-30]